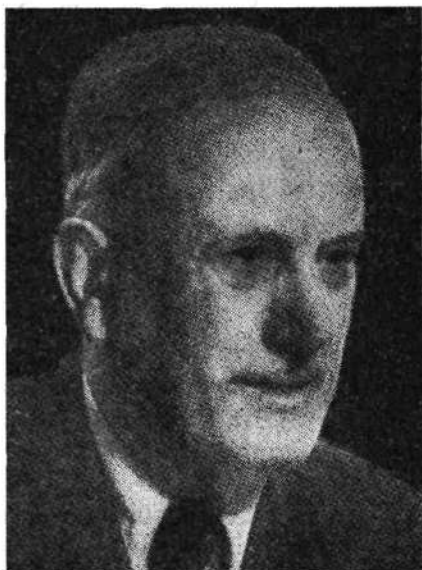

Nekdo se je primaknil, spregovoril tolažilno in šumeče, ji pomagal na noge. Ali ob truplih ne smemo čepeti? Zaradi tistega, kar je bilo najino, se smem skrčiti, dovoljeno mi je, da se spremenim v kroglo, zaradi najinega nemega in cvetličnega dogovora sem lahko jaz . . . Prišlec jo je odvedel h klopi.

Ampak zakaj se je začel mrtvaški prt cefrati?

Tin
Ujević

Praznik vrtnic

NOKTURNO Nocoj moje čelo žari se,
nocoj je na vekah mokrota;
in sen moje misli presije,
nocoj me ubije lepota.

Duša je strastna v globini,
kot bakla je v nočni temoti;
jokajmo, jokajmo v tišini,
umrimo, umrimo v samoti.

ZELENO
VEJO Zeleno vejo z žalostjo rumenih
plodov kje v starem vrtu, ki umira,
s tišino sanjam, ko spi duša v meni
in vlaga sanj počasi vanjo vdira;

a želja trepeta ko ptica gola,
 ko sinja pesem, kadar jo kaj zmoti,
 ko neka bleda in brezupna kola,
 ko bosí siromak na pusti poti.

Ljubezen moja se na cesti moči,
 srce na sedem kosov mi razpada;
 pod vsakim mečem sika ogenj vroči;
 nad dihom pne se marmorna grmada.

Svetlobe misli mračne se bojijo;
 kri v mozeg dre in ga raznesti hoče;
 nad mojim mrakom tvoje le žarijo,
 o, tuja žena, oči pomilujoče.

ULICA
 FANTOMOV

Po ulici, poleg ljudi, blodijo mnogi fantomi,
 eni odhajajo iz mesta, drugi prihajajo iz groba.
 Tako poleg novega traja še stara doba.
 Samo vseh teh pošasti ne vidijo naši trahomi.

Po ulici, razen ljudi, so sence na vsakem koraku.
 (Bojim se, tokrat sam zase, da sem blizu resnice.)
 Tako spomini vladajo nad mestom v mraku,
 tako so v strahu pri belem dnevu ostrovidne zenice.

Čudim samó se, kako so podobni porazno
 mrtveci živim, a prav tako živi mrličem.
 In ko življenje teče dolgočasno in prazno,
 razmišljam, kdo je med njimi živ, krvavo resničen.

Naše dneve smradijo davno strohnele dobe,
 naše noči mrazijo mrliške groze moreče.
 Na javnem trgu duši atmosfera trohnobe,
 a ponoči v postelji vampirji davijo speče.

Živemu reče truplo: »Molči, mrtvih ne žali,
 za novi čas ni v starih besedah življenja;
 in čakaj neizbežen trenutek: mi bomo vstali,
 šele tedaj tudi za vas sine zarja vstajenja.«

PRAZNIK
 VRTNIC

Trgajte vrtnice, deklice, da bi vam danes sijale,
 ta zbogom mladim dnem v tem hladnem gaju.
 Vrtnice so iskre blažene, ki v vas so vzplapolale
 iz dna trepetajočih duš v tem blodnem maju.

Vrtnice so bliski misli in za srcé puščica,
 vrtnice bogate in brezplačne na vrtu kje ob cesti.
 O, vrtnice kadilo božje so in luč v zenicah
 in muzika narave z vonjavo host zločestih.

O, vrtnice, da bi umrle razkošno v senci dragi
 kot hip najlepši in najkrajši v vrtincu mren varljivih.
 Vrtnice, da bi bilè pozdrav usmiljenemu soncu v dragi
 in razigran sprehod do senc na zadnji njivi.

Vrtnice ljubezni črke so v spominski knjigi sreče,
 kot sveži blisk svetlobe, ki trzne čez studenec.
 Kdor je bil rôjen za življenje, mre za mladost, da meče
 na čelo vrtnice in nudi ganljivih čustev venec.

Ne maram laskati se stráhu jetnikov vaših,
 da ne bi vrtnice z oltarja se na krvavi kléči
 spreminjale v okras, ki jih z grobovi stráši
 v podobi svoji sladostrastni, krvavordeči.

Poročne vrtnice naj ne bilè cipresa bi za mrtvel!
 Pomirjati tako togotne kot ubogljive znajo
 in s svojim nežnim dihom rešujejo vse žrtve
 in v kroženju krvi do srha brbotajo.

Za vrtnico se jočem. Cvetèm v oleandru tujem,
 ki sija lovora ne mira vrtnic nima.
 Vendàr iz čaše vrtnice pijan pogled srečujem:
 cvet oleandra se obarval je v rujni kaplji vina.

Vrtnice, dežujte s stropa, vsaj danes, za svoj praznik!
 Vrtnice z nebá in s streh, iz vrta domačije.
 Naj pljuskajo ko dež, ko veter, ko prah v vrtincih blaznih
 vrtnice resnice, vrtnice zvezdà in domišljije.

Naj nam zatisnejo oči in usta zamašijo
 pijane vrtnice, nesmrtné vrtnice in vrtnic vrti
 s poljubi, ki vznemirjajo in se, neslišni, zdiijo
 prihod le mimobežne in le dozdevne smrti.

Naj padajo ko čaša iz sanjske mègle goljufive,
 naj planejo, ugasnejo in so brez haska mimo;
 o lakota, o rožna zarja in zahod v bitju spremenljivem,
 potrgajmo vse vence! In pijmo vrtnice, o, pijmo!

Blagoslov na polju vrtnicam in njihovemu ródu,
ki sončnega boga v skrivnosti mladosti je zalezal:
pripeljejo nas najhitreje k svobóde svodu,
darilo zemlje so in skrinja so zaveze.

Pesmim je treba vrtnic, a pesmi vrtnicam enako,
vse kar trenutek nudi, in vse, kar v njem se krije.
To so prameni himne iz bakle bilnatih vodnjakov,
o angel, pridi in zapoj nam vrtnic večne litanije.

Na glas bom tvoj in proti blatnih dni mrtvilu
kakor začaran padel in tvojo hvalo večal
temú razsipu sreče in kópanju v kadilu
ter pred zakónom vrtnic samo enkrát pobožno kléčal.

Da nam bilè bi vzor, namesto hrupnega čvekanja,
za plamen in za skromnost; da bi razpeti,
odtrgani od grma prešli prek vseh ovir spoznanja
in znali z zgledom — vrtnico živeti in umreti.

Več vrtnic, več! Z ostrino njih bodic in trnov zlih,
več vrtnic, več, z norostjo njihovo pijano.
Povil sem v šopek jih in skril na prsi jih,
da jočem od veselja in vriskam s črno rano.

Več vrtnic, več! Več njih! Vseh vrtnic rožnatih!

PODALJŠANI
SVET

Stvari okrog mene so hudò pomenljive.
Cvetje ob poti ima pomen in besede,
vóde ponoči mrmrajo skrivnosti neizrekljive
in veter kdaj s čudnimi sanjarijami préde.

Živalim oči se iskrijo od gona in volje biti.
Na slepo lik in smisel sprejema kamen planine.
Nezavedna zavest se sprašuje: mar res se da priti
iz začaranega kroga v pravilniku rime?

Resničnost, še enkrat, spremenile so sanje,
kot da odhaja v jeseni, najbolj brezdanje,
kot da povsod zdaj s križev Kristuse sname,
kot da narava zadnjo postelj pripravlja — zate in zame.

Po svetu gredó sanjači (lahkó bi bilí pijani)
in od tihih besed so skrivaj razigrani,
kakor da mislijo: glejte, zarja pomalem se drami,
zdaj je vseeno, ali smo v prejšnjem stoletju, ali je lani.

Brez volje, da bi kaj rekli, gredó sami po svetu,
 toda mogoče vseeno: lahkó bi bilí pijani.
 Kot da gredó na sprejem k zelo staremu odkritju,
 da so bilí že, da žive v nekem drugem bitju
 in da so drugi in tretji, kakor ljudje pač ob pitju.

Stara se zemlja jezi, ker je majhna nemalo,
 mala se zemlja neslišno dalje v prostoru pomika.
 Stara je zemlja še enkrat rojstni kraj idealov
 in nébesa belih kril se pravljica njena dotika.

Brez volje, da bi kaj rekli, gredó sanjači po svetu
 in zvoke sveta do robov ust sprejemajo hlastno,
 potem nezavedno, nikomur, razlagajo v toplem šepetu,
 kako je vesoljstvo globoko, gosto in zelo strastno.

POČIVALIŠČE
 SUB IOVE
 DIVO

Včasih se primeri, pod drevó se uležem,
 skoz življenje mračno milost se mi javi:
 jagodo jem gozdno, v vrelec z róko sežem
 in pod zvezdo sanjam, spim v razkošni travi.

Temne skrivne misli sèm iz gozda čujem,
 klic, da naj bi k svojim se bogovom vrnil;
 tole bojno polje, kakor duh se ruje,
 telo dolgo, vitko bom po tleh pognil.

Oj, še jaz sem bilka, le brez želje rasti,
 oj, jaz sem življenje, zacvetèm ko vrti.
 Ne da bil bi večji, oči le hočem pasti
 na tej zmeraj vidni, urečeni črti.

Bil sem kos, nebo, ti v mnogoteri ujmi,
 miren prt mrliški nad menoj postani.
 Pusti, da rode se sadeži mi bujni,
 pusti, da iz tal me strah prežmè in zmami.

V mestu bi dušila soba me tesnobna,
 tukaj venec spleta žarkov mi bleščava,
 barvajo mi prejo prahu zrna drobna
 in od skrite Jeze srh me spreletava.

Razumevam zemljo, vlažne rjave grude,
 jaz, povsem nedolžen in z njo šele grešen.
 Ko zatisnem veke, slast prešine ude,
 jutri ješč bom, žejen, svež in nepotéšen.

In tako pri tebi, Zemlja, nisem smešen.

Prevedel Tone Pavček